

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 47 hallituksen esityksestä laiksi työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen vuosimaksusta

Eduskunta on 1 päivänä joulukuuta 1992 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 325 laiksi työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen vuosimaksusta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Raimo Salonen sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylilääkäri Sirpa Sairanen sosiaali- ja terveyshallituksesta, apulaisosastopäällikkö Rolf Eriksson Suomen Kaupunkiliitosta, terveysasainpäällikkö Tuula Taskula Suomen Kunnallisiitosta edustaen myös Finlands svenska kommunförbundia, asiamies Pekka Piispanen Suomen Työntantajain Keskusliitosta, asiamies Riitta Wärn Liiketyöntantajain Keskusliitosta, sosiaalsihteeri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaaliasiainsihteeri Kai Libäck Akavasta, tutkimusprofessori Kaj Husman työterveyslaitokselta, puheenjohtaja Raija Järvinen ja toiminnanjohtaja Anu Rainela-Lankinen Suomen Työterveyshoitajaliitosta, puheenjohtaja Markku Huvinen Suomen Teollisuuslääketieteen Yhdistyksestä ja toimistopäällikkö Terttu Blomster Uudenmaan lääninverovirastosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että vuoden 1993 aikana työterveyshuollon lisäksi järjestettävistä työterveyshuoltolain 3 §:n mukaisista avosairaanhoidon lääkäripalveluista perittäisiin 100 markan vuosimaksu. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja olemaan voimassa vuoden 1993 loppuun.

Työterveyshuollolla on kansanterveysjärjestelmän rinnalla suuri merkitys terveydenhuoltopalvelujen kokonaisuudessa. Työikäisen väestön ehkäisevällä terveydenhuollolla ja sairaanhoidolla luodaan edellytyksiä tuotantotoiminnalle ja tätä kautta muun muassa sosiaaliturvan rahoitukselle. Työterveyshuollolla on merkitystä myös sosiaaliturvan kannalta, kun pyritään eläkkeiden turvaamiseen muun muassa Työkyvykunniaan -kampanjalla ja muilla vastaavilla

eläkkeellesiirtymisikää nostavilla toimenpiteillä. Myös tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä on korostettu työterveyshuollon merkitystä.

Edellä sanotuista syistä on tärkeää, että työterveyshuoltoa pidetään yllä ja että järjestelmästä ei muodostu työnantajille kohtuutonta rasitusta. Tästä syystä myös työterveyshuollon rahoitusjärjestelmä on muodostettava tarkoitukseenmukaiseksi ja järjestelyt taloudellisiksi.

Ehdotettu työterveyshuollon avosairaanhoidon lääkäripalvelujen vuosimaksu on luonteeltaan vero. Maksun tuotto ohjataan kansaneläkelaitokselle, joka ei kuitenkaan ole palvelun järjestäjä, vaikkakin sairausvakuutuskorvauksen kautta sen rahoittaja. Esitetty väliaikainen veronluonteinen maksu ei täytä sosiaalivakuutusjärjestelmän rahoituksen vaatimuksia.

Valiokunta toistaa käsityksensä, jonka mukaan sosiaaliturvan rahoitus on järjestettävä kestävällä ja vakaalla tavalla. Maksujärjestelyihin sisältyy eräitä epävarmuustekijöitä, jotka liittyvät maksun tuottojen kertymiseen. Ehkäisevän työn ja sairaanhoidon erottaminen saattaa tapauksittain olla hankalaa, jolloin syntyy myös epäselvyys maksun suorittamisvelvollisuudesta. Lisäksi työterveyshuollon ehkäisevän toiminnan tukena annettava sairaanhoito on tärkeää, jotta järjestelmä muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Maksujen keräysjärjestelmän on oltava hallintokustannuksiltaan mahdollisimman kevyt eikä se saa aiheuttaa työnantajille tarpeettomia kustannuksia.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen poistamista. Näin katkaistaan yhteys terveyskeskuksmaksun ja työterveyshuollon avosairaanhoidon lääkäripalveluista perittävän maksun väliltä. Tämä ohjaa terveydenhuollon potilasvirtoja työterveydenhuollon ja kansanterveys työn välillä ja vahvistaa omalääkärijärjestelmää. Lähinnä päiväystapaauksissa se saattaa merkitä sitä, että henkilö joutuu suorittamaan maksun molemmissa järjestelmissä. Järjestelmästä muodostuu kuitenkin tarkoituksenmukainen ja palvelujen käyttöä terveyspoliittisesti perusteltuun suuntaan ohjaava.

Valiokunta ehdottaa lisäksi sanan ”väliaikainen” lisäämistä lain nimikkeeseen.

Valiokunta edellyttää, että työterveys-
huollon vuosimaksujärjestelmä on yksi-
vuotinen ja ettei hallitus toimenpiteillään
heikennä työterveyshuollon toiminta-
mahdollisuuksia työntekijöiden työ- ja
toimintakyvyn ylläpitäjänä.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen pe-
rusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta
pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmu-
kaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti
ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin
kuuluvana:*

Laki

työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen väliaikaisesta vuosimaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vuosimaksu

Työterveyshuoltolain (743/78) 3 §:ssä tarkoi-
tettujen työnantajan järjestämien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen käyttäjältä peritään

100 markan vuosimaksu kansaneläkelaitokselle.
(*Poist.*)

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

2—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, va-
rapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U.
Anttila, Antvuori (osittain), Hiltunen (osittain),
Hurskainen, Kauppinen (osittain), Kemppei-

nen, Kuittinen, Muttilainen, Nordman, O. Oja-
la, Perho-Santala, Puhakka (osittain), Puisto ja
Stenius-Kaukonen sekä varajäsenet Koistinen
(osittain), Saari (osittain) ja Vehkaoja (osittain).

Vastalause

Hallituksen esitys työterveyshuollon käyttäjä-
maksusta johtaisi työterveyspalvelujen käytön
vähentymiseen sekä rajoittaisi työterveyshuollon
mahdollisuuksia ylläpitää työkykyä ja siten
ehkäistä ennen aikaista eläkkeelle joutumista.
Työterveyshuollon järjestämistä on jo vaikeutet-
tu laskemalla sairausvakuutuskorvaus 50 pro-
senttiin. Työterveyshuolto vähentää työstä pois-
saoloja, joten työterveyshuollon vaarantaminen
heikentää työelämän tehokkuutta.

Toteutuessaan hallituksen esitys johtaa siihen,
että suomalainen yhteiskunta, palkansaajat ja
yritykset menettävät yhteisesti ylläpitämänsä
kustannuksiltaan edullisen ja tehokkaan terveyt-
tä ja työkykyä edistävän palvelujärjestelmän.
Paine ruuhkaisten terveyskeskusten käyttöön
entisestään lisääntyisi.

Työterveysmaksun kerääminen johtaa käy-
tännössä moniin epäoikeudenmukaisuuksiin esi-
merkiksi ilmaisen lakisääteisen työterveyshuol-

lon ja maksullisen sairaanhoidon välisen rajan määrittelyssä. Maksurekisterin ylläpitäminen sisältää ongelmia ja aiheuttaa myös kustannuksia.

Hallituksen esitys vie väärään suuntaan, myös huomioon ottaen Suomen ratifioiman ILO:n työterveyshuoltoa koskevan yleissopimuksen sekä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamista työssä koskevan EY-direktiivin.

Suomalainen työterveyshuolto on kansainvälisestikin todettu korkeatasoiseksi. Tason säilyttäminen on erittäin tärkeää ikääntyvän työvoiman toiminta- ja työkyvyn ylläpitämiseksi ja ennenaikaisen eläköitymisen ehkäisemiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1992

Jouko Skinnari
Ulla Anttila

Kyllikki Muttilainen
Marjatta Stenius-Kaukonen
Sinikka Hurskainen

Virpa Puisto
Outi Ojala

